

Rapport LIW leidt tot actie van zaadbedrijven

Minister Ploumen: kinderarbeid en lage lonen 'snel uitbannen'

De Nederlandse regering wil kinderarbeid en lage lonen bij de zaadproductie in India 'het liefst zo snel mogelijk uitbannen'. Dat liet Minister Ploumen in augustus weten in reactie op Kamervragen. Zij heeft daarover afspraken gemaakt met de Nederlandse zaadbedrijven Bejo Zaden en Nunhems, maar ook met de branchevereniging Plantum. Minister Ploumen schrijft dat het rapport *A Tale of Two Companies* van de Landelijke India Werkgroep (LIW) er toe heeft geleid dat Bejo Zaden nu met haar Indiase partnerbedrijf maatregelen gaat nemen tegen

kinderarbeid. Het gaat om voorlichting van producenten, lokale controles, financiële prikkels voor boeren en steun voor onderwijs van ex-werkende kinderen. Deze maatregelen zijn – zegt Ploumen – geïnspireerd door de resultaten van het Limburgse zaadbedrijf Nunhems dat al eerder in actie kwam tegen kinderarbeid. Nunhems en Bejo beloofden aan Ploumen dat de boeren die voor hun partnerbedrijven werken het minimumloon aan hun arbeid(st)ers gaan betalen. Nunhems en Bejo doen nu een proefproject op dit gebied. Uit *A Tale of Two*

Companies blijkt dat vrouwen en meisjes – ruim 80% van de werknemers – vaak veel minder dan het minimumloon van € 2 per dag verdienen. Branchevereniging Plantum heeft Minister Ploumen toegezegd om te rapporteren over de aanpak van kinderarbeid door haar leden en haar Werkgroep Kinderarbeid te verbreden naar

arbeidsrechten. Eind 2014 voert het Ministerie van Ploumen een vervolgesprek over de resultaten van de beloofde acties. De LIW heeft ook gesprekken met de zaadbedrijven gevoerd over hun plannen. Gerard Oonk, directeur van de Landelijke India Werkgroep: “Heel goed dat Minister Ploumen met zaadbedrijven én hun brancheorganisatie afspraken maakt over de naleving van arbeidsrechten. Daar hoort ook een ‘leefbaar loon’ bij, niet alleen een minimumloon. Wij zullen de toezeggingen kritisch volgen.”

Schoenenbedrijven verbeteren aanpak kinderarbeid

Veel internationale en Nederlandse schoenbedrijven hebben in reactie op de campagne *We want childfriendly shoes!* van Stop Kinderarbeid de stoute schoenen aangetrokken. Stop Kinderarbeid wees de bedrijven op het grote risico dat zij lopen op kinderarbeid en slechte arbeidsomstandigheden in hun productieketen in landen als India, Vietnam en China.

Uit het nieuwe rapport *Working on the Right Shoes* blijkt dat 18 van de aangeschreven 28 schoenenbedrijven hun beleid, praktijk en/of transparantie hebben verbeterd sinds juni 2012. Daartoe behoren de Nederlandse bedrijven Macintosh, Euro Shoe, Premium INC (Cruyff Sports), Van Lier en Van Bommel. Hun acties variëren van onderzoek in hun productieketen, verbetering van hun gedragscode, externe controle op de uitvoering, deelname aan MVO initiatieven en/of meer informatie op hun website of in hun jaarverslag. Daarmee hebben zij eerste of nieuwe stappen gezet die er toe moeten leiden dat kinderarbeid en schending van arbeidsrechten worden uitgebannen. Een groot probleem van de meeste bedrijven blijft kinderarbeid bij onderaannemers en thuiswerkers. Bedrijven als Puma, adidas, Nike, Timberland, Veja, Dr. Martens en ECCO – hoewel ook niet perfect – springen er uit als voorlopers. Vijf bedrijven kregen een negatieve score van Stop Kinderarbeid: Gabor, Lotto Sport, Marks & Spencer, Schoenenreus en Wolky. Zij lopen aanzienlijk achter op het gebied van verantwoord ondernemen en/of transparantie.

In en rond *We want childfriendly shoes!* is veel meer gebeurd, waaronder bijeenkomsten in India met bedrijven en NGO's, Kamervragen en gesprekken met een reeks schoenenbedrijven. Op 13 december is de première van een documentaire over kinderarbeid in de Turkse schoenproductie. De LIW publiceert binnenkort een paper over kinderarbeid en Dalits in de Indiase leerindustrie.

kinderarbeid te bestrijden, met de *Kampala Declaration* als resultaat. Maar het blijft niet bij een verklaring. Naast de al actieve partners gaan veel lokale organisaties én overheden nu met deze aanpak aan de slag. Minister Ploumen sprak de conferentie per video toe en betuigde haar steun. Vlak daarna bezocht zij zelf een Child Labour Free Zone tijdens een bezoek aan Oeganda, waarover zij in de Kamer verslag deed. En heel belangrijk: ook de Afrikaanse Unie, de EU, Unicef en de internationale vakbeweging steunen de *Kampala Declaration*. In oktober werd in Midden-Amerika een soortgelijke 'Managua Verklaring' aangenomen door vertegenwoordigers van (inter)nationale organisaties en overheden uit zes Midden-Amerikaanse landen.

Tenslotte hebben de Child Labour Free Zones ook tijdens de wereldconferentie tegen kinderarbeid in Brazilië naam gemaakt. Stop Kinderarbeid was daar goed vertegenwoordigd. Minister Ploumen sprak zich daar voor vertegenwoordigers van bijna alle landen uit voor kinderarbeidvrije gebieden én een 'kinderarbeidvrije wereld'. Tijdens de conferentie is de zogenoemde *Brasilia Declaration on Child Labour* aangenomen. Daarin is de nadruk verschoven van de bestrijding van de ergste vormen van kinderarbeid naar alle vormen van kinderarbeid. De campagne Stop Kinderarbeid pleit daar al lang voor want alle werkende kinderen moeten naar school kunnen en kind kunnen zijn.

Stop Kinderarbeid krijgt wereldwijde steun

Het afgelopen half jaar was zeer vruchtbaar voor Stop Kinderarbeid, de internationale coalitie waaraan in Nederland Hivos, FNV, AOb, Kinderpostzegels, ICCO en de LIW actief meedoen. Het begon allemaal in India met de succesvolle aanpak voor 'kinderarbeidvrije gebieden' van de MV Foundation die meer dan een miljoen kinderen van werk naar school bracht. Dit 'gezonde virus' heeft zich inmiddels ook naar Afrika en Midden-Amerika verspreid.

STOP Kinderarbeid
School, de beste werkplaats

In april 2013 kwamen 120 afgevaardigden uit 24 landen, waaronder India, Nederland en 18 Afrikaanse landen, in Oeganda bij elkaar op de conferentie 'Van Werk naar School - Werken aan Kinderarbeidvrije Gebieden' die werd georganiseerd door Stop Kinderarbeid. Er was brede overstemming over deze succesvolle manier om

Minister van Onderwijs Oeganda en coördinator Stop Kinderarbeid tonen *Kampala Declaration*

Plan van Aanpak kledingsector moet veel concreter

De Nederlandse kledingbranche heeft, op aandringen van Minister Ploumen, een Plan van Aanpak opgesteld om

misstanden in de kledingindustrie te bestrijden. De LIW dacht samen met andere maatschappelijke organisaties mee over de inhoud van dit plan. Positief is onder meer dat kinderarbeid en gedwongen arbeid van meisjes in Zuid-India worden genoemd als speerpunten. Maar concrete doelen ontbreken nog. Ook is nog onduidelijk welke bedrijven mee gaan doen en of er sancties komen voor de bedrijven die niets doen. De LIW heeft samen met andere organisaties aanbevelingen aan de Kamer en Minister Ploumen gedaan om te zorgen voor stevige afspraken. De Kamer stemde daar mee in. Zo vroeg de PvdA om een zwarte lijst voor bedrijven die niet meedoen.

Dat dit laatste hard nodig is, bewijst het laatste nieuws van een van onze partners uit Tamil Nadu. De Dalit-organisatie READ was betrokken bij de bevrijding van 47 'moderne slaven' uit een spinnerij in Tamil Nadu. De meeste arbeidsters waren jonge vrouwen, deels migranten uit het noorden van India. In de spinnerij werden ze blootgesteld aan uitbuiting en mishandeling.

De LIW organiseert op 3 december een avond, waar READ, maar ook andere Indiase organisaties, een Kamerlid en een vertegenwoordiger van de kledingindustrie zullen spreken. In die maand praten we ook verder met de brancheorganisaties over de uitvoering van hun plannen.

Europees Parlement: EU moet kastendiscriminatie bestrijden

De gekozen vertegenwoordigers van een half miljard Europeanen uit 28 landen hebben op 10 oktober in het Europees Parlement (EP) een scherp geformuleerde resolutie over kastendiscriminatie aangenomen. Het Parlement stuurde een krachtige steunbetuiging naar de honderden miljoenen mensen over de hele wereld die zijn blootgesteld aan kastendiscriminatie. Dit deed zij door er bij de EU op aan te dringen om de inspanningen op te voeren om dit mensenrechtenprobleem dat onvoorstelbaar leed veroorzaakt aan te pakken. Het International Dalit Solidarity Network – waarvan de LIW deel uitmaakt – had intensief voor deze resolutie gepleit. De Europarlementariërs spraken onder meer over het brute geweld waaraan Dalit-vrouwen en -kinderen worden blootgesteld. Er was brede overeenstemming dat de EU-instellingen niet genoeg doen om het probleem aan te pakken. EU-Commissaris Cecilia Malmström vertelde wat de EU al doet, waaronder mensenrechtendialogen met betrokken landen en ontwikkelingsprogramma's. De Europarlementariërs vonden haar verklaring maar mager. Ze bleven sceptisch. De resolutie vond ook weerklank in de media, waaronder *The Guardian* en *The New York Times*. Opmerkelijk was vooral de reactie van het Indiase dagblad *The Hindu* in het opinie-artikel 'De EU toont haar spierballen tegen kaste'. Het noemt de resolutie 'opvallend constructief' en verwelkomt de hulp van de EU om het kastenprobleem te bestrijden. Daarmee lijkt het Indiase 'bemoeyenis-taboe' rond Dalits te wankelen.

Kinderarbeidvrije kinderkopjes

In september 2013 is – met steun van de LIW – een kinderarbeidvrije zone in een van de belangrijkste natuursteengebieden van India van start gegaan. De NGO Manjari is begonnen met een bridgecamp, waar kinderen die – vaak al lang – niet naar school gaan worden voorbereid op een terugkeer naar het onderwijs. Ook wordt een crèche opgezet en wordt er bij de lokale overheid gepleit voor vervoer voor kinderen die ver van school wonen. In de gemeente Budhpura, Rajasthan, wordt zandsteen gewonnen die naar Europa wordt geëxporteerd. Van de reststeen worden kasseien ofwel kinderkopjes gehakt die vooral populair zijn in België en Noord-Frankrijk. De reststeen wordt naar de dorpen gebracht en door hele families voor een stukprijs in kasseien gehakt. Naar schatting van

Manjari zijn ongeveer de helft van de kinderen in Budhpura betrokken bij dit werk. Het project is in vier dorpjes in Budhpura van start gegaan. Het is de bedoeling dat over twee jaar ook de rest van de gemeente kinderarbeidvrij wordt. Manjari krijgt steun van LIW partner MV Foundation. De bedoeling is om alle kinderen in een dorp naar school te krij-

gen. Het Belgische natuursteenbedrijf Beltrami is actief bij het project betrokken. Het moedigt zijn leveranciers aan om mee te werken aan de kinderarbeidvrije zone.

De LIW is sinds 2006 betrokken bij het verduurzamen van de natuursteensector. Kinderarbeid heeft daarbij hoge prioriteit. De huidige verbeterprogramma's, zoals *TFT Responsible Stone Program* waar de LIW aan deelneemt, slagen er in om verbeteringen door te voeren bij de directe leveranciers van Europese bedrijven, de fabrikanten. Verbeteringen in de steengroeves zijn echter moeilijker. Met een gebiedsgerichte aanpak hoopt de LIW hier verandering in te brengen. TFT heeft toegezegd ook beleid te gaan voeren om kinderarbeid te voorkomen in alle sectoren waarin ze werkt.

Dalit-vrouwen in actie tegen geweld

Zowel in landen als India en Nepal maar ook internationaal komen Dalit-vrouwen in actie tegen geweld en uitsluiting. In India hoorde het Nationale Tribunaal inzake Geweld tegen Dalit-vrouwen in september meer dan 45 getuigenissen van vrouwen die het slachtoffer

waren van ontvoering, moordaanslagen, fysiek en seksueel geweld en andere misdaden tegen hen. De vele gruwelijke verhalen uit het dagelijks leven van Dalit-vrouwen in India hebben gemeen dat politie en rechtssysteem falen om de slachtoffers recht te doen. Een jury van het Nationale Tribunaal gaf de slachtoffers de kans om hun verhaal te doen.

In juni woonden negen Dalit-vrouwenacti-

visten uit Zuid-Azië in Genève de VN-Mensenrechtenraad bij. Zij deden een beroep op de VN-lidstaten om hun situatie aan te pakken. "Toen ik 20 jaar geleden campagne begon te voeren voor de rechten van Dalits had ik nooit gedacht dat ik zou spreken bij de VN", zei Manjula Pradeep, een doorgewinterde actievoerder voor Dalit-mensenrechten uit India. Op de bijeenkomst waren ook krachtige verklaringen te horen van de Hoge VN-Commissaris voor de Mensenrechten en de Speciale VN-Rapporteur inzake geweld tegen vrouwen.

Minister Timmermans maakt beloften over Dalits (nog) niet waar

Minister Timmermans van Buitenlandse Zaken heeft tijdens het Kamerdebat eind september over zijn mensenrechtenbeleid nauwelijks aandacht besteed aan de positie van de Dalits. In zijn beleidsbrief aan de Kamer worden Dalits niet genoemd. Ook werd een Kamervraag voorafgaand aan het debat over de uitvoering van aangenomen moties over Dalits nauwelijks beantwoord. Dat is opmerkelijk omdat Neder-

De LIW is een stichting met als doel vanuit Nederland bij te dragen aan een menswaardig bestaan voor de (kans)armen in India. Zij doet dit door voorlichting en campagnes.

Landelijke India Werkgroep
Mariaplaats 4, 3511 LH Utrecht
tel. 030-232 13 40
fax. 030-232 22 46
e-mail: info@indianet.nl
website: www.indianet.nl

ING-bank:
NL68INGB0002483548
redactie: Gerard Oonk
foto's: diverse fotografen
vormgeving: Fridy Visser
druk: Badoux, Nieuwegein
ISSN: 1389-8981

land jarenlang voortrekker was voor verbetering van de positie van Dalits.

Ook in het debat werden vragen van het Kamerlid Voordewind (CU) door de Minister heel summier beantwoord. Dit viel op omdat Timmermans tijdens de begrotingsbehandeling in december 2012 nog uitgebreid stilstond bij de positie van de 300 miljoen Dalits. Hij noemde hen toen 'bevolkingsgroepen die al eeuwenlang niet eens op de ladder staan, laat staan op de onderste sport van een ladder'. Ook wilde hij de positie van Dalits hoger op de agenda van de EU. Sindsdien is het erg stil geworden rond het onderwerp. In haar brief aan de Kamer liet het Dalit Netwerk Nederland zien dat de Minister sinds die tijd geen zichtbare activiteiten heeft ondernomen en geen vervolg heeft gegeven aan eerdere Nederlandse activiteiten in de VN en de EU.

De door de Kamer aangenomen Dalit motie van juni 2011 vraagt om actie van de Minister in de VN, in de EU en bij het bestrijden van kastendiscriminatie door bedrijven, ook in hun productieketens. De Minister liet daarover niets van zich horen. Daarentegen heeft de Finse Minister van Buitenlandse Zaken Tuomioja onlangs beloofd om zich actief in te zetten tegen kastendiscriminatie.

Het gebrek aan aandacht voor Dalits is extra pijnlijk omdat nog in januari 2013 de Mensenrechtentulp – de Nederlandse staatsprijs voor mensenrechten toegekend door een onafhankelijke jury – werd uitgereikt aan de Indiase Dalit-activist Bharathan. Reden temeer om daaraan een stevig vervolg te geven. Tijdens de behandeling van de begroting Buitenlandse Zaken heeft Minister Timmermans een nieuwe kans te laten weten dat hij zich voor Dalits gaat inzetten. De LIW en het Dalit Netwerk Nederland zullen de minister daar zeker op aanspreken.